40- KITÂBU'L-VEKÂLE
1- Bâb: Ortagin Ortaga Taksimde Ve Diger Islerde Vekâleti Hakkindadir
2- Bab: Müslüman Kimse Dâritl-Harb'de Bulunan Yâhud Dâritl-Islâm'da (Kendisine Emân Verilmekle) Müste'men Olan Bir Harbî'yi Tevkîl Ettigi Zaman. Bu Vekâlet Verme Caizdir
3- Sarraflikta (Yâni Nakdi Nakidle Satmakta) Ve Tartilacak Seylerde Vekâlet Babi
4- Bâb: Çoban, Ölmek Üzere Olan Bir Koyun Gördügü Veya Vekîl, Bozulacak Birsey Gördügü Zaman, Çoban O Koyunu Kesse, Vekîl De Fesadindan Korktugu Seyi Iyilestirse (Bu Tasarruflar Caiz Olur)
5- Bâb: Sahidin Ve Gaibin Vekâleti Câîzdir
6- Borçlari Ödeme Hususunda Vekâlet Babi
7- Bâb: Bir Kimse Bir Kavmin Vekilime Yâhud Sefaatçisina Birsey Hibe Ettiginde Bu Hibe Caizdir
8- Bâb: Bir Adam Bir Adami. Ne Kadar Verecegini Beyân Etmeyerek Bir Sahsa Birsey Vermesi Için Vekîl Yaptigi Zaman, Vekîl Bu Sahsa Insanlarin Örf Edindigi Sey Üzere Verirse (Bu Câizdib)
9- Kadinin Nikâh Akdi (Yâni Kendisini Evlendirmesi) Hususunda Imâma Vekâlet Vermesi Babi
10- Bâb: Bir Kimse Bir Kimseyi Vekîl Ta'yîn Ettigi Ve Vekil De Tevkîl Edildigi Maldan Bir Mikdâr Seyi Terk Ettigi Zaman (Müvekkil Vekilin Bu Hareketine Icazet Verdigi Takdirde) Bu Is Caiz Olur
11- Bâb: Vekîl, Bir Seyi Fesâdli Bir Alisverisle Sattigi /Aman. Vekilin Bu Alisverisi Reddedilmistir (Yânî Reddedilir)
12- Vakif Hususunda Vekâlet, Vekilin Nakafasi, Vekilin Vakif Maldan Arkadasina Yedirmesi, Kendisinin De Ma'rûf Mikdâr Yemesi Bâbi
13- Dînî Cezalari Yerine Getirmekte Vekâlet Babi
14- Ka'be'ye Hediye Olarak Gönderilen Kurbanlik Hayvanlarin Kesilmesi Ve Bunlarin Islerinin Arastirilip Gözetilmesi Hususlarinda Vekâlet Babi
15- Bab
16- Emniyetli Kimseye Hazînecilik Ve Benzeri Islerde Vekâlet Verme Babi

Rahman ve Rahîm olan Allah'in ismiyle

40- KITÂBU'L-VEKÂLE
(Vekâlet Kitabi)

1- Bâb: Ortagin Ortaga Taksimde Ve Diger Islerde Vekâleti Hakkindadir [1]

Peygamber (S), Alî'yi kendi kurbanliginda ortak etmis, sonra da ona kurbânin taksim edilmesini emretmistir [2].

1...... Alî (R): Rasûlullah (S) bana kesilen kurbân develerinin çullarini ve derilerini sadaka vermemi emretti, dedi [3].

2-..... Ukbe ibnu Amir(R)'den: Peygamber (S) Ukbe ibnu Âmir'e, sahâbîlerine taksim etmek üzere bir takim kurbanlik koyun vermis. (Ukbe bunlari taksim etmis), bir yasinda kuvvetli bir keçi oglagi kalmisti. Ukbe bunu Peygamber'e zikretmis, Peygamber de: "Onu da sen kes!" buyurmustur [4].

2- Bab: Müslüman Kimse Dâritl-Harb'de Bulunan Yâhud Dâritl-Islâm'da (Kendisine Emân Verilmekle) Müste'men Olan Bir Harbî'yi Tevkîl Ettigi Zaman. Bu Vekâlet Verme Caizdir

3-..... Salih ibnu Ibrâhîm ibn Abdirrahmân ibn Avf, babasi Ibrahim'den; o da dedesi Abdurrahmân ibn Avf tan: Bu Abdurrah-mân ibn Avf (R) söyle demistir: Ben Mekke'deki malimi (yâhud ya-kinlarimi) muhafaza etmesi; ben de onun Medine'deki malini ve yakinlarini korumam için Umeyyetu'bnu Halefe bir mektûb yazdim. Mektubun üzerine Abdurrahmân imzasini koyup Rahman ismini zikredince, Umeyye: Senin ibâdet ettigin Rahmân'i ben tanimam, sen bana Câhiliyet'teki isminle yaz, dedi. Bu sefer ben ona " Abdu Amr" diye yazdim. Bedir gazvesi günü geldigi zaman, ben o gün bir gece insanlar uyudugu bir sirada Umeyye ibn Halefi korumak için onu alip bir daga çiktim. Fakat Umeyye'yi Bilâl gördü. Hemen kosup, nihayet bir Ensâr meclisinde durdu ve:
— Bu, Umeyyetu'bnu Haleftir; yakalayin! Eger Umeyye bu sefer kurtulursa ben kurtulmam! diye haykirdi (Böylece Ensâr'i Umeyye'yi öldürmeye tesvik etti) [5].
Bunun üzerine onun beraberinde Ensâr'dan bir takim rnücâhid, bizim izlerimizde hareket edip, bizi ta'kîbe koyuldular. (Benim bir elimi Umeyye, bir elimi de oglu Alî tutuyordu.) Mücâhidlerin bize yetiseceklerinden endîse edince, ben Ensâr'a:
— Umeyye budur, diye oglu Alî'yi kendisine halef yapip geri biraktim.
Bunu, oglu ile onlari mesgul edip Umeyye'yi kurtarmak için yaptim. Fakat onlar hemen Umeyye'nin oglunu öldürdüler. Sonra bizi kovalamak için direndiler. Umeyye sisman, agir bedenli bir adamdi. Kovalayanlar bize yetisince, ben Umeyye'ye:
— Çök, dedim; o diz üstü çöktü.
Ben hücumdan onu korumak için kendimi onun üzerine attim. Fakat hücum edenler kiliçlarini altimdan Umeyye'ye sapladilar ve ni-hâyet onu öldürdüler. Bu sirada mücâhidlerden biri kilicini benim ayagima isabet ettirdi [6].
Bu hadîsi Abdurrahmân ibn Avf'tan rivayet eden oglu Ibrâhîm: Babam Abdurrahmân ibn Avf, ayaginin üstündeki bu kiliç izini bize gösterir idi, demistir.
Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Râvî Yûsuf ibnu'l-Mâcisûn, Ib-rânun'in oglu Salih'ten isitti. Ibrâhîm de babasindan isitti [7].

3- Sarraflikta (Yâni Nakdi Nakidle Satmakta) Ve Tartilacak Seylerde Vekâlet Babi

[8]

Umer ibn Hattâb ve îbnu Umer, sarraflik hususunda vekâlet vermislerdir .

4-....,. Ebû Saîd eî-Hudrî ile Ebû Hureyre(R)'den (söyle demistir): Rasûlullah (S) bir kimseyi Hayber üzerine harâc âmili ta'yîn etti. Sonra bu zât Hayber'den Cenîb (denilen en iyi cins) hurmasi ile geldi. Rasûlullah ona:
— "Hayber'in bütün hurmalari böyle mi?" diye sordu. O sahâbî:
— Biz bu en iyi hurmadan bir sâ' ölçegi, (âdi hurmanin) iki sâ' ölçegi ile, ve yine (bu iyi hurmadan) iki sâ' ölçegi üç sâ' ölçek (âdî) hurma ile alip degistirmekteyiz, dedi.
Rasûlullah (S):
— "Böyle yapma! Âdî karisik hurmayi para ile sat, sonra bu para ile Cenîb (nev'i hurma) satin al." Buyurdu [9].

Ve Rasûlullah, tartilacak seylerde de bunun benzerini söyledi [10].

4- Bâb: Çoban, Ölmek Üzere Olan Bir Koyun Gördügü Veya Vekîl, Bozulacak Birsey Gördügü Zaman, Çoban O Koyunu Kesse, Vekîl De Fesadindan Korktugu Seyi Iyilestirse (Bu Tasarruflar Caiz Olur) [11]

5-.....Ka'b ibn Mâlik (R) söyle demistir: Ka'b ibn Mâlik ailesinin Seli' Dagi'nda güdülür bir sürü davari vardi. Bunlari güden cariyemiz, bu sürüden bir koyunun ölmek üzere oldugunu gördü. Hemen (sert) bir tasi kirdi da bu tas parçasiyle koyunu kesti. Bunu duyunca Ka'b, aile halkina: (Durun)! Bunu Peygamber'den soruncaya kadar, yâhud Peygamber'e soracak bir kimse gönderinceye kadar, koyunun etinden yemeyiniz, dedi. Ve Peygamber'e bu koyunun kesilme suretinden, bizzat kendisi yâhud birisini gönderip, sordu. Peygamber (vS) de Ka'b'a, bu koyunun etini yemeyi emretti [12].
RâvîUbeydullah: O çobanin bir câriye olmasi ve o cariyenin koyunu kesmesi beni sevindiriyor, demistir. Abdetu, Ubeydullah'tan rivayette Mu'temir'e mutâbaat etmistir. Buhârî bu mutâbaati Zebâih Kitâbi'nda senediyle getirdi.

5- Bâb: Sahidin Ve Gaibin Vekâleti Câîzdir

Abdullah ibn Amr da kendi kahramanina (yâni islerini gören vekiline) o kendisinden uzakta iken, küçük büyük bütün ailesi halkinin fit ir sadakalarini vermesini yazmistir [13].

6-.....Ebû Hureyre (R) söyle dedi: Bir adamin Peygamber üzerinde muayyen yasta bir deve alacagi vardi. Bir gün o adam Peygamber'e geldi de bu alacagini ödemesini istedi. Peygamber hâzir olan me'mûrlarina hitaben:
— "Bu adama onun devesi yasinda bir deve veriniz" buyurdu.
Sahâbîler onun devesi yasinda bir deve aradilar. Fakat ona verilecek yasta deve bulamadilar, ancak

onun devesinden daha degerli yasta bir deve buldular. Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Bunu ona veriniz" buyurdu. ; Deve kendisine verilen adam:
— Sen bana alacagimi fazla verdin, Allah da sana bol versin, dedi. Peygamber bu vesile ile söyle buyurdu:
— "Sübhesiz sizin en hayirliniz, borç verimi en güzel olantnizdir"[14].

6- Borçlari Ödeme Hususunda Vekâlet Babi

7-.....Ebû Hureyre(R)'den (söyle demistir): Bir adam Peygamber'e geldi de ondan alacagini ödemesini istiyordu. Istemesinde kabalik ve sertlik yapmisti. Peygamber'in sahâbîleri de onu (söz ve fiille) cezalandirmak istediler. Bunun üzerine Rasûlullah (S):
— "Onu serbest birakin (dokunmayin). Çünkü her hak sahibinin söz söyleme hakki vardir" buyurdu. Sonra da: "Ona kendi devesinin benzeri yasta bir deve veriniz" buyurdu.
Sahâbîler:
— Yâ Rasûlallah, biz ancak onun devesinden daha degerlisini
buluyoruz (onun devesi gibisini bulamiyoruz), dediler. Bunun üzerine Rasûlullah:
daha olan deveye ona veriniz. Çünküsizin borç ödeme yönünden ?n güzeliniz, en hayirli olamnizdand.r» buyurdu

7- Bâb: Bir Kimse Bir Kavmin Vekilime Yâhud Sefaatçisina Birsey Hibe Ettiginde Bu Hibe Caizdir

Çünkü kendisinden, müslümânlarin Huneyn'de aldiklar ganimetleri geri vermesini istedikleri zaman,Peygamber’in Havazin Heyeti'ne söyledigi sözü buna . Peygamber (S) onlara: "Benim o ganîmelen olan payim sizin olsun" demistil6.

8-.....Mervân ibn Hakem ile Misver ibn Mahreme (R) Urve'ye söyle haber vermislerdir: (Huneyn seferinde) Rasûlullah'a Havâ-zin kabilesinin temsilci hey'eti müslümânlar olarak geldikleri ve Rasûlullah'tan mallarinin ve esirlerinin kendilerine geri verilmesini istedikleri zaman, Rasûlullah (S) onlara sunlari söyledi:
— "Bana sözün en sevimlisi, en dogrusudur. Simdi siz iki siktan birini tercih ediniz: Ya esirleri, ya mali. Ben (taksîmden evvel) sizin gelmenizi beklemis idim (siz geciktiniz)" buyurdu.
Ve hakîkaten Rasûlullah Tâif ten (Ci'râne'ye) döndügü zaman, on bu kadar gece Havâzin elçilerinin gelmesini beklemisti. Havâzin Hey'eti'ne Rasûlullah'in kendilerine ancak iki siktan birini geri ve-recegi açikça belli olunca, bunlar:
— Biz esirlerimizin geri verilmesini tercîh ediyoruz, dediler.
Bunun üzerine Rasûlullah (musallaya gitti), müslümânlar arasinda ayaga kalkti. Allah'a lâyik oldugu sifatlarla sena etti. Sonra "Amma ba'du" (fasil hitâbiyle baslayarak):
— "Bu Havâzin temsilcileri kardesleriniz kusurlarindan tevbe ediciler olarak bize gelmislerdir. Ben de (benim ve Abdulmuttalib ogul-lari'nin payi olan) esirleri kendilerine geri vermeyi uygun gördüm. Sizden her kim esirlerini bu suretle (karsiliksiz vererek) kardeslerinizin gönlünü hos etmeyi severse,

bunu yapsin! Sizden her kim kendi payi üzerine bagli kalmak (karsiliksiz vermemek) arzu ederse, (bu bedeli) biz ona, Allah'in bize ihsan edecegi ilk ganimet malindan veririz. Bu kanâatle o da böyle yapsin!" buyurdu.
Bunun üzerine halk (bir agizdan):
— Rasûlullah'in hatiri için bizler Havâzin esirlerini kendilerine vermekle bu hosnûdlugu yaptik, dediler.
Bunun ardindan Rasûlullah:
— "Simdi biz, sizden esirini vermeye rizâsi olan kimseleri, rizâsi olmayanlardan bilip ayiramiyoruz- Onun için siz gidiniz de, sizin muvafakat emrinizi bize is bilir nakîbleriniz arzetsinler!" buyurdu.
Insanlar yerlerine döndüler. Kabilelerin is bilir kisileri kendi halk-lariyle konustular. Sonra Rasûlullah'a dönüp, herbiri kavminin esîr-lert geri vermekten memnun olduklarini ve Rasûlullah'a bu hususta izin verdiklerini hafcer verdiler [15].

8- Bâb: Bir Adam Bir Adami. Ne Kadar Verecegini Beyân Etmeyerek Bir Sahsa Birsey Vermesi Için Vekîl Yaptigi Zaman, Vekîl Bu Sahsa Insanlarin Örf Edindigi Sey Üzere Verirse (Bu Câizdib) [16]

9- Bize Mekkî ibnu Ibrâhîm tahdîs edip söyle dedi: Bize tbnu Cureyc, Atâ ibn Ebî Rebâh'tan ve bir de bâzisi bâzisi üzerine artirarak ondan baskalarindan tahdîs etti. Bu hadîsin tamâmini onlarin hepsi teblîg etmedi, fakat onlardan bir tek adam teblig etti. Câbir ibn Ab-dillah (R) söyle demistir:
Ben bir seferde Peygamber'In maiyyetinde idim ve agir hareket eden bir deve üzerinde yolculuk ediyordum. Bu deve ancak insanlarin sonunda idi. Derken yanima Peygamber (S) ugradi da:
— "Bu arkada kalan kimdir?" dedi.
Ben:
— Câbir ibn Abdillah'tir, dedim. Peygamber:
— "Neyin var ki (geri kaldin)?'* buyurdu. Ben de:
— Ben yürüyüsü yavas bir deve üzerindeyim, dedim. Peygamber:
— "Beraberinde deve sürecek bir çubuk var mi?" dedi,
— Evet var, dedim.
— "Onu bana ver" buyurdu.
Ben çubugu kendisine verdim. O da bu deynekle deveye vurdu ve azarladi. Artik deve Peygamber'In ona vurdugu bu yerden i'tibâ-ren ordunun önde gidenlerinden oldu.
— "Deveyi bana sat" dedi. Ben de:
— Fakat o (bedelsiz olarak) senindir yâ Rasûlallah, dedim.
— "Onu bana sat. Ben bu deveyi senden dört dînâr karsiliginda aldim. Medine'ye kadar onun sirti (yânî binme hakki) senindir" buyurdu.
Medine'ye yaklastigimiz zaman ben hizli gitmeye basladim. Peygamber:
— "Nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu.
— Kocasi ölmüs dul bir kadinla evlendim, dedim. Peygamber:
— "Onun seninle, senin de kendisiyle oynasacaginiz bakire bir kizla evlenseydin yâ!" buyurdu.

— Babam vefat etti ve bir takim kiz çocuklari birakti. Bu sebeb-le ben tecrübe kazanmis, kendinden toyluk gitmis bir kadinla evlenmek istedim, dedim.
Peygamber:
— "Bu evlilik sana mübarek olsun" dedi. Medine'ye geldigimizde:
— "Yâ Bilâl, Câbir'e devesinin bedelini öde ve bedeli biraz da artir" buyurdu.
Akabinde Bilâl, Câbir'e dört dînâr verdi ve bedeli bir kîrât da artirdi.
Câbir: Rasülullah(S)'m bu ziyâdesi artik benden ayrilmasin, dedi.
2140/Sahîh-iWuH8tî ve Tercemesi

(Râvî tfS mndan ayrilm) Artik bu kîrât, Câbir ibn Abdillah'in kilicinin ki-z oldu, dedi [17].

9- Kadinin Nikâh Akdi (Yâni Kendisini Evlendirmesi) Hususunda Imâma Vekâlet Vermesi Babi

10-.....Sehl ibn Sa'd (R) söyle dedi: Bir kadin Rasûhillah(S)'a geldi de: Yâ Rasûlallah, ben nefsimi sana hibe ettim, dedi. Akabinde bir adam: Bu kadini bana zevce yap, dedi. Rasûlullah (S): "Kur'ân'-dan ezberindeki sûrelerdi ona ögretmen) karsiliginda, bu kadini sana zevce yaptik" buyurdu [18].

10- Bâb: Bir Kimse Bir Kimseyi Vekîl Ta'yîn Ettigi Ve Vekil De Tevkîl Edildigi Maldan Bir Mikdâr Seyi Terk Ettigi Zaman (Müvekkil Vekilin Bu Hareketine Icazet Verdigi Takdirde) Bu Is Caiz Olur

Eger vekîl, vekîl edildigi maldan bir seyi ta'yîn edilmis bir müddete kadar ödünç verse, bu da (müvekkil icazet verdigi takdirde) caiz olur.

11-.....Ebû Hureyre (R) söyle dedi: Rasûlullah (S) beni ramazân zekâtim korumaya vekîl ta'yîn etti. (Bir gece) bana bir gelen geldi ve zekât hurmasindan avuçlamaya basladi. Ben onu yakaladim ve: Allah'a yemîn ederim ki, seni muhakkak Rasûlullah'a götürecegim, dedim. O da: Ben muhtacim, üzerimde de bana muhtâc bir aile (nafakasi) vardir; benim bu aldigim seye siddetli bir ihtiyâcim vardir, dedi. Ebû Hureyre dedi ki: Bunun üzerine ben de onun yolunu bosalttim (yânî onu saliverdim). Sabaha girdigimde Peygamber (S):
— "Yâ Ebâ Hureyre, dün gece esirin ne yapti?*' dedi. Ben de:
— Yâ Rasûlallah, siddetli ihtiyâcdan ve ailesinin çoklugundan sikâyet etti. Ben de ona acidim ve yolunu bosalttim (yânî saliverdim), dedim.
Rasûlullah:
— "Fakat o muhakkak sana yalan söylemistir, ve yakinda yine gelecektir" buyurdu.
Rasûlullah "Yakinda yine gelecek" buyurdugu için, onun gelecegini bildim de, onu gözetledim. Geldi ve hurmadan avuçlamaga basladi. Onu yakaladim ve: Seni elbette Rasûlullah'a götürürüm, dedim. O: Beni birak, çünkü ben muhtacim ve üzerimde büyük bir aile (yükü) vardir. Bir daha dönmem, dedi. Ben de ona acidim ve yolunu açtim. Sabaha eristigimde Rasûlullah bana:
— "Yâ Ebâ Hureyre, esirin ne yapti?" buyurdu. Ben de:
— Yâ Rasûlallah, siddetli bir ihtiyâcdan, ailesinin çoklugundan sikâyet etti de ona acidim ve yolunu

açtim (yânî saliverdim), dedim.
Rasûlullah:
— "Fakat o muhakkak sana yalan söylemistir; yakinda gelecektir" buyurdu.
Onu üçüncü defa gözetledim. Geldi ve hurmadan avuçlamaya basladi. Onu yine yakaladim ve: Bu defa seni muhakkak Rasûlullah'a götürürüm. Artik bu üç defanin sonudur. Sen bir daha dönmem dersin, sonra yine dönersin, dedim. O: Beni birak da sana bir takim kelimeler ögreteyim ki, Allah sana bu kelimelerle fayda ihsan eder, dedi. Ben: Bu kelimeler nedir? dedim. O da: Yatagina girdiginde Kürsî Ayeti'ni: Allâhu lâ ilahe illâ huvel-Hayyul-Kayyûm âyetini bitirinceye kadar oku. Muhakkak senin üzerinde Allah tarafindan bir koruyucu bulunmakta devam eder ve sana sabaha kadar hiçbir seytân yaklasamaz, dedi. Ben de onun yolunu açip saliverdim.
Sabaha girince Rasûlullah bana:
— "Dün gece esirin ne yapti?" dedi. Ben de:
— Yâ Rasûlallah, bu esîr bana bir takim kelimeler ögretecegim, unlar sebebiyle Allah'in bana hayir ve yarar ihsan edecegini söyle-
di. Ben de yolunu açip saliverdim, dedim. Rasûlullah:
— "Bu kelimeler nedir?" buyurdu. Ben de:
— Bana, yatagima girdigimde Kürsî Âyeti'ni evvelinden bitirinceye kadar A llâhu lâ ilahe illâ huve 'l-Hayyu H-Kayyûm.. diye oku dedi. Ve yine bana o: Sabaha girinceye kadar senin üzerinde Allah'tan bir koruyucu bulunmakta devam eder; asla ayrilmaz ve sana seytân da yaklasamaz dedi, diye cevâb verdi.
— Sahâbîler hayir ögrenmeye pek hirsli idiler,- Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Dikkat!Bu esîr çok yalanci oldugu hâlde sana dogru söylemistir. Yâ Ebâ Hureyre, üç geceden beri sana hitâb edip konusan kimdir bilir misin?" buyurdu.
Ben Ebû Hureyre de:
— Hayir, dedi(m). Rasûlullah:
— "Iste ot (insan suretinde) bir seytândir" buyurdu [19].

11- Bâb: Vekîl, Bir Seyi Fesâdli Bir Alisverisle Sattigi /Aman. Vekilin Bu Alisverisi Reddedilmistir (Yânî Reddedilir)

12-.....Ebû Saîd el-Hudrî (R) söyle demistir: (Bir kerresinde) Bilâl Peygamber'e bernî denilen en iyi cins hurma getirdi. Peygamber, Bilâl'e:
— "Bu hurma neredendir?" dedi. Bilâl:
— Yanimizda ergin nevi'den hurma vardi. Ondan iki sâ' ölçegini bunun bir sâ' ölçegi ile degistim. Bunu Peygamber'e yedirmek için yaptim, dedi.
Bunun üzerine Peygamber (S):
— "Evveh, evveh! Bu ribânin kendisidir; bu ribânin kendisidir; sakin böyle yapma!.. Fakat iyi hurma satin almak istediginde âdi hurmayi ayrica sat, sonra onun parasi ile bu iyi hurmayi satin al" buyurdu [20].

12- Vakif Hususunda Vekâlet, Vekilin Nakafasi, Vekilin Vakif Maldan Arkadasina

Yedirmesi, Kendisinin De Ma'rûf Mikdâr Yemesi Bâbi

13-.....Amr ibn Dînâr. Umer ibnu'l-Hattâb'in sadakasi, yânî vakif yaptigi mali hususunda Umer'in: Vakfin isini üstlenen velî üzerine o maldan yemesinde ve mal toplayici olmayarak arkadasina yedirmesinde günâh yoktur, dedigini Ibn Umer'den rivayet etmistir.
Ibn Umer kendisi Umer'in vakfina velilik eder, bu maldan Mekke ahâlîsinden insanlara, onlar üzerine inerek (yânî konuk olarak) hediye eder idi [21].

13- Dînî Cezalari Yerine Getirmekte Vekâlet Babi

14-.....Zeyd ibn Hâlid ile Ebû Hureyre(R)'den; söyle demislerdir: Peygamber (S): "Yâ Uneys (ibne'd-Dahhâk), su zina suçu isnâd edilen kadina git, eger o kadin zina ettigini V tirâf ederse ona recm cezasi uygula" buyurdu [22].

15-.....Ukbetu'bnu'l-Hârise söyle demistir: (Medine'de) Nuaymân yâhud Nuaymân'in oglu içki içmis (yânî sarhos) olarak (evine) getirildi. Hem Rasûlullah (S) evde bulunan kimselere bu sarhosu dînî ceza olarak dövmelerini emretti. Ukbe: Ben de onu dövenler arasinda idim. Biz onu nalinlarla, kabugu soyulmus hurma deynegi ile dövdük, demistir [23]

14- Ka'be'ye Hediye Olarak Gönderilen Kurbanlik Hayvanlarin Kesilmesi Ve Bunlarin Islerinin Arastirilip Gözetilmesi Hususlarinda Vekâlet Babi

16-.....Amre bintu Abdirrahmân, Ebû Bekr ibn Hazm'in oglu Abdullah sunu haber verdi ki,Âise (R) söyle demistir: Ben (hicretin dokuzuncu yilinda) Rasûlullah'in Ka'be'ye hediye gönderdigi kurbanlik develerin gerdanlik iplerini kendi iki elimle büktüm. Sonra Ra-sûlullah (S) onlara kendi iki eliyle gerdanliklarim takti. Sonra da bu kurbanliklari babam Ebû Bekr ile Mekke'ye gönderdi. Bu isten dolayi Allah'in kendisine halâl kildigi (ihrâmliya haram olan seylerden) hiç-birsey Rasûlullah'a haram olmadi. Bu kurbânlar kesilinceye kadar Allah ona ihrâmliya haram olan seyleri halâl kildi [24].

15- Bab

Bir adam kendi vekiline: Bunu Allah'in sana gösterdigi yere (yâni istedigin yere) koy, dedigi ve vekili de:
Söyledigin seyi isittim, dedigi zaman (yânî o seyi istedigi yere koydugu zaman bu caiz o!ur).

17- Bana Yahya ibn Yahya tahdîs edip söyle dedi: Ben Mâlik'in huzurunda okudum. O da îshâk ibn Abdillah ibn Ebî Talha'dan ki, o amcasi Enes ibn Mâlik(R)'ten söyle derken isitmistir; Ebû Talha Medîne'de hurmalik yönünden Ensâr'in en zengini idi. Kendisince mallarinin en sevimlisi de Bîruhâ

denilen bustâni idi. Bîruhâ, Mes-cid'in karsisinda idi. Rasûlullah Bîruhâ'ya girer ve onun içindeki güzel sudan içerdi.
"Siz sevdiginiz seylerden (Allah yolunda) harcayincaya kadar asla hâlis iyilige ermis olmazsiniz. Her ne infâk ederseniz sübhesiz Allah onu bilicidir" (Âiu imrân: 92) âyeti inince Ebû Talha, Rasûlullah'a geldi de sunlari söyledi:
— Yâ Rasûlallah: Yüce Allah kendi Kitâbi'nda "Siz sevdiginiz seylerden harcayincaya kadar asla hâlis iyilige ermis olmazsiniz..*"
buyuruyor. Mallarimin bana en sevimli olani da Bîruhâ'dir. Bu se-beble Bîruhâ Allah için bir sadakadir. Ben bu sadakanin hayrim ve sevabini Allah yaninda biriktirip bulacagimi ümîd ediyorum. Yâ Rasûlallah, sen bu bustânimi istedigin "yere koy (sarfet)! Bunun üzerine Rasûlullah:
— "Ne hos sey! Bîruhâ gidici (veya kazanç verecek) bir maldir, Bîruhâ gidici (yâhud kazanç verici) bir maldir. Onun hakkinda senin söyledigin seyi isittim (maksadini bildim). Ben bu mali senin kendi yakinlarina tahsis etmeni uygun görüyorum" buyurdu.
Ebû Talha da:
— Yâ Rasûlallah, ben de öyle yaparim, dedi.

Ve Ebû Talha Bîruhâ'yi en yakinlari ve amca ogullari arasinda taksim etti [25].
Mâlik'ten rivayet eden Ismâîl, Yahya ibn Yahya'ya mutâbaat etti. Ravh da Mâlik'ten olan rivayetinde "Râbihun (= Kazanç getirici)" seklinde söyledi.

16- Emniyetli Kimseye Hazînecilik Ve Benzeri Islerde Vekâlet Verme Babi

18-..... Ebu Musa(R) dan: Peygamber (S): '(Efendisi tarafindan) emredilen seyi kamilen, bol bol emredilen kimseye gönül hoslugu ile infâk etmekte -ve belki de söyle buyurdu: Vermekte- olan emniyetli hazineci, sadaka veren iki hayir sahibinden birisidir" buyurmustur [26]

---

[1] Vekâlet, bir kimsenin bir isi baskasina tevfiz ve siparis etmesi ve bu iste o kimseyi kendi yerine geçirmesidir. Tevfiz edene Müvekkil; yerine geçene Vekîl, vekâlet verilene ise Mevkûlün bih denir. Tevkil de bir iste tasarrufu baskasina tevdi' etmektir. Vekâlet, lügat yönünden "korumak" ma'nâsina da gelir.
Risâlet, bir kimsenin sözünü, tasarrufta dahli olmayarak baska bir kimseye teblig etmektir. Gönderene Mürsil; gönderilene Mürselün ileyft, aradaki vâsitaya Rasûl denilir. Vekâlet de bey' gibi îcâb ve kabul ile gerçeklesir.

[2] Buhârî bunu Serîket ve Hacc Kitâblan'nda senediyle rivayet etti.

[3] Bu hadîs de Hacc Kitâbi'nda geçti. Bunun basliga delîlligi, Peygamber'in onu ortak kilmasidir.

[4] Butiârî bunu Danaya ve Serîket Kitâblan'nda da getirmistir.
Bu hadîsin Vekâlet basliginda getirilme sebebi, Peygamber'in Ukbe ibn Âmir'i, kurban koyunlarini sahâbîlerine taksîm etmeye tevkil buyurmus olmasidir.

[5] Umeyye ibn Halef, yazdigi mektûbda "Ben senin ibâdet ettigin Rahmân'i tanimam (yâni O'nun tevhidini I'tirâf etmem)" demis, Câhiliyet'teki ismini yazmasini istemis olan azili bir müsrik ve Islâm düsmani idi. Mekke'de müslümanlara ve bu arada Bilâl'a çok eziyetler etmisti. Iste Bilâl'in Ensâf'i harekete geçirmesi, onüç sene Mekke'de çekilen azâblarin intikaami ve va'd edilen zaferin saheser bir tecellîsidir.

[6] Bu hadîsin basligadelîlligi söyledir: Abdurrahmân ibn Avf'in, küfür yurdunda bulunan Umeyye ibn Halefe vekâlet vermesidir. Küfür yurdundaki bir kâfirin müslümân tarafindan tevkili caiz olunca, Islâm yurdunda kendisine emân verilip müste'mer. oIan bir kâfiri tevkîl etmek evleviyetle caiz ve sahîh olur.
Abdurrahmân'in Mekke'deki Umeyye ile aralannda siki bir dostluk vardi. Bu hadîste Abdurrahmân, yaptigi ahd ve vekâlete hârika bir vefakârlik örnegi vermistir.

[7] Bunun fâidesi, râvîlerin birbirlerinden isitmelerini tesbît ve tahkîk etmektir. Bu-rttahia metindeki isnâddan isitme olmadigi zannma düsülmesi önlenmis olur.

[8] Bu iki fa'iîki Saîd ibn Mansûr ayri ayri senedleriyle mevsûlen rivayet etmistir.

[9] Hadîsin basliga~üygunlugu söyledir. Peygamber'inme'mûra söyledigi sözü, alim satimda bir nevi' vekâlet vermektir. Hurmanin hurma ile elden ele pesin alinip satilmasi da müsavi olarak sarraflik gibidir. Bu muamele, ma'nâda sarrafligin benzeridir.

[10] Yâni bir ntl, iki ritl mukaabilinde satilmaz. Fakat para ile sat, sonra da para ile satin al.

[11] Basliktaki sartin cevâbi hazfedilmis olup, takdîri parantez içinde gösterilendir

[12] Hadîsin terdîdli rivayet edilmesi, râvînin sekkinden ileri gelmistir. Hadîs, müvekkilin malina zarar ve fesâd oîacagi vekîl Tarafindan anlasilirsa, müvekkilin izni eklenmis olmaksizin, vekilin müvekkelun bIh olan malda tasarrufu caiz oldugunu ve tazmini gerekmîyeceginI beyân için sevkolunmustur.
YIne bunun gibi bag bekçisi meyvenin olgunlastigini görür de toplanmasinin geri kalmasinda zarar olacagindan endîse eder ve bunlari toplarsa, hüküm bunda da aynidir.

[13] Buhârî, babin altina yazdigi hadîsten, hâzirin vekâleti açikça anlasilmakla beraber gaibin vekâleti eksik bulundugundan bu eksigi tamamlamak için Abdullah ibn Amr'in Is vekîlI olan uzaktaki adamina yazdigi vekâletnameyi ta'ltk hâlinde getirmistir. Bu isim bâzi Buhârî nüshalarinda Abdullah ibn Umer sek-.linde gelmistir. Kahraman, farsça bir kelime olup, isleri gören vekil ma'nâsinadir.

[14] Hadîsin bâb basligina delîlligi sarihtir. Hadîsin son fikrasi hârika bir borç ödeme adalet ve cömertlik düstûrudur. .

[15] Hadîsin bâb basligina delîlligi söyledir: Havâzin temsilciler hey'eti esirlerin geri

[16] Bâb basliginda mahzûf olan cevâb, parantez içinde verildigi sekilde "Bu caizdir" veya "Sahihtir, mu'teberdir" ifâdeleri olabilir. Sevkedilen hadîsin içindeki Peygamber'In uygulamasi bunun delilidir.

[17] Hadîsin basliga uygunlugu, Peygamber'in "Yâ Bilâl, Câbir'e devesinin bedelini öde ve bedeli biraz da artir" kavimdedir. Bilâl Câbir'e dört dînâr bedeli verdi ve bir kîrât da artirdi. Sübhesiz Peygamber artirma emrini verdigi sirada verecegi fazlanin mikdânni zikretmemistir. Bilâl bu hususta örfe dayanarak bedeli bir kîrât artirmistir (Aynî).

[18] Hadîsin basliga delîlligi, kadin, Rasûlullah'a: "Nefsimi sana hibe ettim" dedigi zaman bu söz, Rasûlullah'in onu kendine zevce yapmasi yâhud zevce yapmayi uygun gördügü kimselerden birine zevce yapmasi üzerine verdigi vekâlet gibi olmasi cihetindendir (Aynî).

[19] Bu uzun Ebû Hureyre hadîsinin bâb basligina uygunluk ciheti sudur: Ebû Hureyre ramazân zekâtini, yânî fitr sadakasindan toplanmis hurmalari korumak için bir vekîl idi. Ebû Hureyre bu sadaka malindan bir mikdârmin alinmasina sükût etmis ve Rasûlullah'a arzettiginde o da ilâve bir icazet ifâde eder bir hâlde bu hususta sükût etmistir. Bu da Peygamber'den bir icazettir (Aynî).

[20] Hadîsin bir rivayetinde bildirildigine göre, Bilâl gidip bu hurmayi sahibine reddetmistir. Hadîsin bâb basligina uygunlugu; Peygamber'in "Bu ribânin kendisidir, bunu yapma" kavlinden anlasilir. Çünkü ribâ alisverisinin reddedilmesi vâcib olan seylerden oldugu bilinmistir.
Bu alisverisin merdûd oldugu hükmü, bu hadîsten su suretlerle alinir: "Evveh" ta'bîrinin tekrarli zikredilmesiyle; "Bu ribânin kendisidir" ta'bîr bu-yurulmasiyle; hadîsin sonunda ribâdan salim bir mübadele sureti Ögretilmis bulunmakla (Aynî).
Buhârî'nin Kusmeyhenî nüshasinda "Indenâ" seklinde; Hamavî ve M üstemi! nüshalarinda ise "Indî" seklinde gelmistir. Ebû Zerr'den baska bütün Bu-hârî nüshalarinda "Li-yat'ama'n-Nebiyy = Peygamber'in yemesi için" seklinde, Ebû Zerr nüshasinda ise "Li-nut'Ime'n-Nebiyye = Peygamber'i yedirmemiz için" seklinde gelmistir.
Evveh, sikâyet, hüzünlenme, demlenme ifâde eden bir kelimedir. Dilimiz-âh, vâh, oh, of denilir.

[21] Hadfeînbâbbasligina uygunlugu açiktir. Çünkü hadîs basliktaki dört seyi içine almakta ve onlari sâmil bulunmaktadir.
Ibn Umer'in bu uygulamasi e!-Câmi'u's~Sahîh'm el-Ismâîlî nüshasinda bu isnâdla mevsûlen rivayet edilmistir.
Umer ibn Hattâb'in "Mütevelli olan kimsenin örfe göre vakif maldan yemesinde günâh yoktur" demesi, vakif idare edenlerin ma'rüf derecede o maldan faydalanmalarinin caiz oldugunu beyân etmistir.

[22] Hadîsin basliga delîlligi "Yâ Uneys,bu todmag/r..."sözlerindedir.Çünkü Peygamber'in bu emri, Uneys'e bu isi tevfîz etmektir.

[23] Hadîsin basliga uygunlugu, Peygamber'in bizzat dînî cezayi uygulamayip baskalarina emretmeyidir ki, bu da o isi gördürmeye baskasini tevkil etmektir. Bundan devlet baskaninin cezalan uygulamayi bizzat üzerine almayip, baskalarini tevkil etmesinin caiz oldugu ve bir de sarhosa cezanin hemen uygulanmasi hükmü alinmistir.

[24] Hadîsin bâb basligina delîlligi açiktir. Bu, Hacc Kitâbi'nin "Gerdanlik iplerini eliyle takan kimse bâbi"nda daha uzun sened ve metinle verilen hadîsin bir parçasidir. O hadîsin bas tarafi söyledir:
Amre bintu Abdirrahmân söyle haber vermistir: Ziyâd ibn Ebî Sufyân, Ai-se'ye bir mektûb gönderdi de, mektubunda:
— Abdullah ibn Abbâs: "Kim ki Mekke'ye kurbanlik gönderip Ka'be'ye hediye ederse, kurbâni kesilinceye kadar hacilara ihrâmli iken islenmesi haram olan seyler, O kimseye haram olur" diyor; siz ne dersiniz? diye sormustu.
Âise cevaben:
— Bu mes'ele Ibn Abbâs'in dedigi gibi degildir. Ben (hicretin dokuzuncu yilinda) Rasûlullah'in Ka'be'ye hediye gönderdigi kurbanliklarin gerdanlik iplerini iki elimle büktüm... diyerek, yukaridaki kismi söyledi.
Hadîsin burada getirilme sebebi, Rasûlullah'in iki eliyle gerdanlik taktigi kurbanlik develerinin Mekke'ye gönderilmesi ve nahr gününde kestirilmesi hususunda Ebû Bekr'i tevkil etmesidir.

[25] Hadîsin bâb basligina uygunluk yeri, Ebû Talha'nin Rasûlullah'a: "Yâ Rasûlullah, bu bustân Allah için bir sadakadir... Sen bu bustânimi istedigin yere tahsis et" diye Rasûlullah'a vekâlet vermesi, Rasûlullah'm da bunu reddetmemis olmasidir. Su var ki Rasûlullah bu vekâleti bizzat infaz etmeyip, Ebû Talha tarafindan yakinlarina taksimini emretmistir. Rasûlullah tarafindan bu vekâletin kabul edilmesinden de vekâletin kabû! ile tamâm olacagi hükmü alinmistir.

[26] Hadîsin basliga delîlligi, emniyetli hazinecinin âmirinin kendisine olan emrine göre hazîneden harcama yapmasi, mal vermesi tefvîz edilmis olmasidir. Bu hadîs Zekât Kitâbi'nda "Hizmetçinin ecri" babinda da geçti.